

Työelämäosallisuuden haasteet ja mahdollisuudet

Eveliina Pöyhönen

15.6.2011

Työelämäosallisuuden haaste

Kuinka tukea pitkäaikaisesti työttömien, vaikeasti työllistyvien ja syrjäytymisuhan alla olevien sekä vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia aktiiviseen työelämäosallisuuteen?

Haaste 1: Rakenne- ja pitkäaikaistyöttömyys

- työllisyystilanne parantunut muilla paitsi pitkäaikaistyöttömillä
 - ”Pitkään työttöminä olleiden ihmisten työllistyminen on haaste, johon on vastattava entistä paremmin.” (työministeri Sinnemäki)
- 2010 laaja rakennetyöttömyys käsitti noin 139 000 työtöntä työnhakijaa (osuus kaikista työttömistä 57 %)
 - pitkäaikaistyöttömät
 - toistuvaistyöttömät
 - työvoimapolitiittisista toimenpiteistä työttömiksi palaavat
 - toistuvasti toimenpiteisiin osallistuvat

Haaste 2: Vammaiset ja osatyökykyiset työmarkkinoilla

- näkövammaisten työllisyysprosentti n. 20, kuurojen n. 50, kehitysvammaisista vain noin 300 henkilöä on työsuhhteisessa työssä
- toimet osatyökykyisten työllistymisedellytysten parantamiseksi eivät tuottaneet toivottua tulosta
- ei tehty valintaa halutaanko osatyökykyiset siirtää pois työmarkkinoilta vai etsiä kestäviä tapoja heidän työllistämisekseen
- muutoksen tulisi lähteä kokonaisuuden uudelleen arvioinnista, ei yksittäisistä toimenpiteistä

Haaste 3: Sosiaalinen työllistäminen

- sosiaalihuoltolain mukaisesta työtoiminnasta tullut monelle vammaiselle henkilölle elinikäinen paikka, josta ei edetä avoimille työmarkkinoille
- kuntouttavasta työtoiminnasta ei edetä laissa tarkoitetulla tavalla työvoimahallinnon palveluihin eikä työelämään
- välityömarkkinat kehittymässä...mihin?

Työelämäosallisuuden mahdollisuus

- Työelämäosallisuuden edistäminen on yhteinen asia!
- Ongelmalähtöisestä ajattelusta vahvuuksien esille nostamiseen
- Työskentely työkyvyn mukaan, palkkaa ja sosiaaliturvaa joustavasti yhdistäen

Mahdollisuus 1: Osatyökykyiset työmarkkinoille

- käynnistetään kattava toimintaohjelma, joka vakiinnuttaa osatyökykyisille luontevan aseman
- työmarkkinoilla osatyökykyiset eivät ole "vaikeasti työllistettäviä", vaan tarjoavat uusia mahdollisuuksia erilaistuvilla työmarkkinoilla
- "Voimala"

Mahdollisuus 2: Hallitusohjelma

Sisällytetään seuraavan hallituksen hallitusohjelmaan toimenpidekokonaisuus, jonka tavoitteena on heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työelämäosallisuuden lisääminen.

Mahdollisuus 3: Työvoiman palvelukeskus

- kehitetään moniammatilliseen verkostotyöhön pohjautuvaa toimintamallia (TYP) ja laajennetaan toimintamalli koko maahan
- säädetään TYP-toiminnasta lailla
- kehitetään TYP-tietojärjestelmää prosessin laadun kehittämisen työvälineeksi

Mahdollisuus 4: Sosiaalisen työllistämisen lainsäädännön selkeyttäminen

- STM asettaa työryhmän selvittämään sosiaalisen työllistämisen rakennetta ja työelämäosallisuutta edistävän lainsäädännön kokonaisuutta (SHL, VPL, KVL ja KuTyL) sekä asiakkaiden kannustimia palvelujärjestelmässä
 - tavoitteena kokonaisuudistus

Mahdollisuus 5: Aktivointisuunnitelmien sekä kuntouttavan työtoiminnan sisällön ja laadun kehittäminen

- vahvistetaan aktivointisuunnitelman käyttöä heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palveluohjauksen välineenä
- laatuksiteerit kuntouttavalle työtoiminnalle
 - kuntouttavan työtoiminnan käsikirja päivitetään
- STM asettaa työryhmän uudistamaan kuntouttavan työtoiminnan valtiosuusjärjestelmää siten, että se huomioi paremmin palveluiden laadun yhtenä rahoituksen kriteerinä
- kuntakorvauksen tasoa nostetaan vastaamaan keskimääräistä työtoimintapäivän kustannusta

Mahdollisuus 6: Kuntoutuksen roolin vahvistaminen heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluissa

- heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden kuntoutuspalveluiden kehittäminen
 - mahdollinen kokonaisuudistus
- kuntoutuspalvelut kytketään selvemmin osaksi aktivointisuunnitelmia, ja niiden sisältämiä toimenpiteitä
- KELA:n roolin vahvistaminen TYP-palveluissa

Mahdollisuus 7: Resurssien ja osaamisen vahvistaminen kuntien aikuissosiaalityössä

STM kehittää heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden parissa tehtävää aikuissosiaalityötä osana sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistusta ja KASTE II -ohjelmaa.

Mahdollisuus 8: Asiakasosallisuuden vahvistaminen työelämäosallisuutta edistävissä palveluissa

TE-hallinto ja kuntien sosiaali- ja työllisyyspalvelut lisäävät asiakkaita osallistavien toimintatapojen käyttöä palveluprosessin suunnittelussa ja arvioinnissa.

Lopuksi

- Mihin ihmisiä aktivoidaan? Missä työpaikat?
 - subventoidut työmarkkinat kunnissa
 - subventoidut työmarkkinat yrityksissä
 - välityömarkkinat
 - ”silpputyömarkkinoiden” hyödyntämisen mahdollistaminen
- Entä ne, jotka eivät kykene töihin avoimilla työmarkkinoilla?
 - pitkäkestoinen toimintakykyä ylläpitävä työtoiminta
 - matalan kynnyksen päivätoiminta
 - yhteistyö kansalaisjärjestöjen kanssa

KIITOS!

eveliina.poyhonen@stm.fi